

HÖGSTA FÖRVALTNINGSDOMSTOLENS DOM

Mål nr
5963-10

meddelad i Stockholm den 16 juni 2011

KLAGANDE

Vård- och omsorgsnämnden i Lidköpings kommun
531 88 Lidköping

MOTPART

AA

God man: BB

Ombud: Advokat Mathias Blomberg
CJ Advokatbyrå AB
Kungsgatan 67
903 26 Umeå

ÖVERKLAGAT AVGÖRANDE

Kammarrätten i Jönköping dom den 22 september 2010 i mål nr 249-10, se bilaga

SAKEN

Stöd och service till vissa funktionshindrade

HÖGSTA FÖRVALTNINGSDOMSTOLENS AVGÖRANDE

Med bifall till överklagandet upphäver Högsta förvaltningsdomstolen kammarrättens dom och fastställer länsrättens domslut.

Dok.Id 107157

Postadress
Box 2293
103 17 Stockholm

Besöksadress
Wallingatan 2

Telefon
08-561 676 00

E-post:
hogstaforvaltningsdomstolen@dom.se

Telefax
08-561 678 20

Expeditionstid
måndag – fredag
08:00-12:00
13:00-16:30

YRKANDEN M.M.

Vård- och omsorgsnämnden yrkar, såsom talan slutligen bestämts, att Högsta förvaltningsdomstolen upphäver kammarrättens dom och avvisar alternativt avslår AAs överklagande samt anför bl.a. följande.

Ett ställningstagande till vilken gruppboende som ska erbjudas den enskilde är en verkställighetsfråga. Ett sådant beslut är i regel inte överklagbart. Trots det har kammarrätten tagit upp AAs överklagande i den del det avser verkställigheten till prövning.

Kammarrättens dom innebär att nämnden förpliktas anlita Kümmerlinggården. En förvaltningsdomstol ska inte kunna besluta att en kommunal myndighet måste anlita viss enskild verksamhet. Om en kommunal myndighet ska anlita enskild verksamhet måste myndigheten själv få avgöra om den finner verksamheten lämplig och de ekonomiska villkoren acceptabla.

Det finns inte enligt lagen (1993:387) om stöd och service till vissa funktionshindrade, LSS, någon rätt för den enskilde att kräva ett visst utpekad boende. Nämnden ska se till att den beviljade insatsen är tillräcklig för att tillförsäkra den enskilde goda levnadsvillkor. Nämndens ursprungliga beslut har varit behäftat med brister vad gäller beskrivning och precisering av den beviljade insatsen. Avsikten med kommunens insatser är emellertid att de ska motsvara det behov av stöd AA har för att få goda levnadsvillkor.

AA bestrider bifall till överklagandet och anför bl.a. följande. *Vård- och omsorgsnämnden* har efter att beslut om insatsen fattats klargjort att den skulle verkställas på ett gruppboende i Tolsjö. Det boendet kan inte erbjuda honom den kvalificerade hjälp som han har behov av. Det måste rimligen finnas situationer där det är både angeläget och nödvändigt att domstolen även tar ställning till utformningen av insatsen. Det skulle vara förödande för AA att tvingas lämna Kümmerlinggården, där han bott sedan oktober 2010.

SKÄLEN FÖR AVGÖRANDET

Av 7 § första stycket LSS följer att personer som tillhör lagens personkrets har rätt till insatser i form av särskilt stöd och särskild service enligt 9 § 1–9 om de behöver sådan hjälp i sin livsföring och om deras behov inte tillgodoses på annat sätt. En sådan insats är bostad med särskild service för vuxna eller annan särskilt anpassad bostad för vuxna (9 § 9).

Av 7 § andra stycket samma lag framgår bl.a. att den enskilde genom insatserna ska tillförsäkras goda levnadsvillkor. Insatserna ska anpassas till mottagarens individuella behov och utformas så att de är lätt tillgängliga för dem som behöver dem och stärker deras förmåga att leva ett självständigt liv.

Av 27 § första stycket LSS följer att beslut som avser insatser för en enskild enligt 9 § får överklagas hos allmän förvaltningsdomstol. I förarbetena (prop. 1992/93:159 s. 189 f.) uttalas följande om rätten att överklaga sådana beslut.

Om den enskilde överklagar ett avslagsbeslut avseende rätt till insats skall domstolen avgöra om rätt till den begärda insatsen föreligger. Om sådan rätt föreligger kan domstolen förplikta den ansvarige huvudmannen att tillhandahålla insatsen eller visa målet åter till den ansvarige huvudmannen. Det torde normalt inte finnas anledning för domstolen att vid bifall till överklagandet gå närmare in på utformningen av den avsedda stödinsatsen. Det ankommer i första hand i stället på vederbörande nämnd att bestämma det närmare innehållet i stödinsatsen. – Lagrådet framhöll vid tillkomsten av nu gällande omsorgslag att det emellertid kan tänkas fall då den enskilde visserligen kommer i åtnjutande av viss omsorg, men gör gällande att innehållet i den lämnade omsorgen inte fyller lagens krav på hur en sådan omsorg bör vara beskaffad. Om t.ex. en person är missnöjd med en viss stödinsats som erbjuds honom och önskar tillgång även till annan eller mer kvalificerad hjälp måste han rimligen ha rätt att av domstolen få prövat om det han erhåller uppfyller lagens krav eller om lagen förutsätter en högre nivå på insatsen. – Domstolsprövningen kommer i dessa fall sålunda att avse just utformningen av den särskilda insatsen, i vart fall på det sättet att

domstolen uttalar sig om den lämnade insatsen är tillräcklig med beaktande av innehållet i 3 och 5 §§ omsorgslagen (motsvaras närmast av 5–7 §§ i den nya lagen). – Jag gör samma bedömning när det gäller insatser enligt den nya lagen. Jag vill tillägga att detta torde innebära att beslut om viss utformning av en insats eller om en ändring av en tidigare lämnad insats i regel måste anses utgöra för den enskilde överklagbara beslut.

Det är ostridigt att AA tillhör den personkrets som är berättigad till insatser enligt LSS. Det är också ostridigt att han i och för sig har rätt till insatsen bostad med särskild service för vuxna.

Frågan i målet gäller omfattningen av den prövning som domstolarna ska göra i mål om insats enligt 9 § LSS.

Om den enskilde inte är nöjd med kommunens beslut om utformningen av insatsen, kan detta beslut överklagas. Högsta förvaltningsdomstolen har tidigare uttalat att i ett sådant mål har domstolen att pröva om den enskilde tillförsäkras goda levnadsvillkor genom den beviljade insatsen. Därutöver bör domstolen inte besluta om hur insatsen ska utformas. Vid de bedömningar och avvägningar som ska göras för den närmare utformningen måste hänsyn tas till lokala förhållanden som organisatoriska aspekter, tillgång till adekvat personal m.m. En viss flexibilitet måste också finnas. Ett ställningstagande till detaljerna i utformningen av en viss insats torde dessutom ofta vara att betrakta som ett beslut om verkställighetsåtgärder, och rena verkställighetsbeslut anses inte vara överklagbara (jfr RÅ 2007 ref. 62 I och II samt RÅ 2010 ref. 91).

AA har haft rätt att få prövat om den av kommunen beslutade insatsen på ett godtagbart sätt tillgodoser hans behov. Däremot ankommer det inte på

Mål nr
5963-10

domstolarna att begränsa kommunens möjligheter att utforma insatsen på ett lämpligt sätt. Kammarrätten borde således inte ha meddelat något förordnande rörande AAs boende. Överklagandet ska därför bifallas.

Susanne Billum

Henrik Jermsten

Kristina Ståhl

Olle Stenman

Erik Nymansson

Elin Kristensson

Föredragande justitiesekreterare

Avd. II

Föredraget 2011-06-01